

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ АГРАРНОЇ ПРОБЛЕМИ

***Левкін А.В., к.т.н., доцент, Левкін Д.А., студент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Сільське господарство забезпечує все населення продуктами та предметами першої необхідності - продовольством, одягом і взуттям. Тому для кожної держави дуже важливо забезпечити необхідний рівень розвитку та стабільність сільського господарства, оскільки уряди всіх країн своїм щонайпершим завданням ставлять соціальний захист громадян, а особливо, так званих, соціально уразливих груп населення. Це, в свою чергу, вимагає наявності в країні достатньої кількості продуктів першої необхідності, яких населення може набувати по доступній ціні. Завдання це є складним, оскільки підтримка стабільності в сільському господарстві - вельми важка справа. Нестабільність в сільському господарстві викликається багатьма природними та економічними причинами. Перш за все це мінливість погодних умов, які багато в чому визначають результати діяльності господарств і їх фінансовий стан. Сільське господарство знаходиться також залежно від коливань ринку в умовах яких важко підтримувати однаковий рівень прибутковості. Сучасний науково-технічний прогрес, який в більшості країн в сільському господарстві мав швидше зростання, ніж в промисловості, украй загострив соціальні проблеми та нестабільність самого села через перевиробництво сільськогосподарської продукції. Внаслідок цього в розвинених країнах проблема надлишку продовольчих товарів в своїй основі є проблемою надлишку фермерів а саме проблемою дрібних фермерів, що розоряються. Це й складає суть аграрної проблеми в цих країнах. Зайве сільське населення потрапляє в групу соціально уразливого, тобто вимагаючої особливої уваги з боку урядових органів. Велика гострота соціальних проблем села й зумовила необхідність державного протекціонізму по відношенню до сільського господарства, який реалізується через політику державної допомоги фермерам і структурної перебудови аграрної сфери. При цьому забезпечується соціальна захищеність всього населення за допомогою підтримки соціально низького рівня роздрібних цін на товари сільськогосподарського походження, перш за все на продовольство. Все це і обумовлює великий спектр державних програм і форм урядової допомоги, пов'язаних з аграрним сектором. Ці взаємини

держави з сільським господарством в розвинутих країнах розвиваються по наступних напрямках: програми обмеження консервації посівних площ, встановлення квот посівних площ або квот збору урожаю та компенсація фермерам доходів, що втрачаються ними; програми субсидування на покриття різниці між закупівельними та роздрібними або експортними цінами, наприклад, в США по пшениці, молоку, бавовні, рису і шерсті; встановлення верхньої та нижньої меж закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію, наприклад, у країнах Спільного ринку; програми регулювання та формування попиту на продовольчі товари всередині країни, стимулювання експорту сільськогосподарської продукції; регулювання інвестиційного процесу в сільському господарстві та інших галузях агропромислового комплексу, при необхідності стимулювання капіталовкладень в сільське господарство за допомогою надання фермерам фінансових і кредитних пілг, виключення з оподаткованого прибутку засобів, що направляються на капітальних вкладення, на підвищення кваліфікації, на проведення дослідних і експериментальних робіт; заходи щодо підтримки паритетного обміну між сільським господарством і промисловістю; організація перекваліфікації за рахунок державних коштів колишніх фермерів по спеціальностях для інших галузей народного господарства; програми розвитку виробничої та соціальної інфраструктури в сільській місцевості: електрифікація, дорожнє будівництво, меліорація, освіта, охорона здоров'я і т.п.; програми по впровадженню в сільське господарство останніх науково-технічних досягнень, зниженню витрат виробництва та підвищенню ефективності ферм; пряма допомога або допомога фермерам, що мають потребу, коли вони необхідні та виправдані. Як видно з цього переліку, головні турботи держави відносяться до підтримки доходів фермерів і цін на сільськогосподарську продукцію. Витрати держави на ці цілі в даний час досягають величезних розмірів. Так, в США на урядові програми по підтримці цін і консервацію земель з 1980 по 1987 рік бюджетні асигнування зросли з 1286 до 16 747 млн. дол. Про значність субсидії в 1987 р. склали 36 загальної суми чистого доходу всіх ферм.

Сучасна держава, таким чином, бере на себе великий тягар фермерських турбот як суб'єкта ринкових стосунків. Його головне завдання - організація ефективного виробництва з тим, щоб витрати виробництва дозволяли мати достатній рівень рентабельності, що є критерієм виживання ферми в створених урядом для сільського господарства економічних умовах.